

**MARÇ
-MAIG
2020**

**GESTIÓ DEL CORONAVIRUS
ALS CENTRES
PENITENCIARIS ESPANYOLS**

**MONITORITZANT LA PRIVACIÓ DE
LLIBERTAT I L'ACTIVITAT POLICIAL
DURANT L'EMERGÈNCIA DE LA COVID-19**

NOU PROJECTE DE RECERCA EN COVID-19 I PRIVACIÓ DE LLIBERTAT

Des de l'inici de l'emergència sanitària derivada de la Covid-19, des de l'equip SIRECOVI de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (OSPDH) hem estat analitzant les implicacions que les decisions polítiques preses per controlar la propagació del virus, estan tenint en l'exercici de les agències del sistema penal. En aquest marc de treball hem dut a terme diferents campanyes en col·laboració amb altres organitzacions de drets humans, i associacions de familiars i en suport a persones privades de llibertat, instant les administracions públiques a que, en compliment amb les nombroses recomanacions que han emès organismes internacionals, adoptin mesures més respectuoses amb els drets fonamentals de les persones preses.

Després dels primers dos mesos de treball, vam decidir donar forma a un projecte d'investigació estructurat a què hem anomenat **Monitoritzant la privació de llibertat i l'activitat policial durant l'emergència de la Covid-19**. L'objectiu principal d'aquest nou projecte és poder realitzar un monitoratge constant de l'impacte que la pandèmia, i les mesures adoptades per combatre-la, estan tenint en els centres penitenciaris, i les implicacions que té l'activitat policial en la seva tasca de vigilància de l'acompliment de les mesures restrictives de moviments, activitats o de distanciament social. Per a més informació en relació als objectius del projecte i la metodologia de treball, podeu consultar la carta de presentació de la mateixa en el següent enllaç:

<http://www.ub.edu/ospdh/ca/node/656>

En el context de la monitorització del sistema penitenciar es pretén llançar una radiografia constant (diagnòstic dinàmic) que reflecteixi, tant en una dimensió quantitativa com qualitativa, el nivell d'afectació que la pandèmia està tenint en els sistemes penitenciaris dependents de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries (SGIP) i de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (SMPRAV). Més enllà del seguiment del nombre de contagis, aquest diagnòstic dinàmic pretén oferir informació respecte de les mesures adoptades per Nles administracions i les implicacions que aquestes estan tenint en relació amb certs aspectes com les comunicacions, la reducció de població penitenciària, els serveis de salut o les activitats de reinserció social, treball i educació.

Òbviament, el final de l'Estat d'Alarma no significa el final de la pandèmia. Les administracions s'enfronten a un complex desafiament en el qual probablement hauran de seguir prenent mesures en un avanç imprevisible de la pandèmia, amb possibles pics i retrocessos. És per això que el pla de treball que hem traçat realitzarà un monitoratge que arriba, al menys, fins a l'estiu de 2021. Esperem que els resultats d'aquests diagnòstics puguin contribuir a la feina que estan realitzant altres organitzacions de drets humans, de familiars o suport a persones preses, a col·lectius de l'advocacia, i als mateixos responsables de les administracions públiques implicades.

COVID-19

ALS CENTRES PENITENCIARIS ESPANYOLS

Els centres penitenciaris de totes les comunitats autònomes espanyoles, a excepció de Catalunya, depenen administrativament de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries (SGIP) del Ministeri de l'Interior, sent ella la responsable de gestionar i organitzar el sistema penitenciari espanyol. Pel que fa a l'atenció sanitària que s'ofereix a les persones privades de llibertat a les presons espanyoles, aquesta està regulada en la Llei Orgànica 1/1979, de 26 de setembre, General Penitenciària, sent l'atenció primària responsabilitat del Ministeri de l'Interior, i quedant supeditada l'atenció especialitzada o hospitalització, al Servei Nacional de Salut.

Ara bé, en l'estructura interna de la SGIP, és la Subdirecció General de Coordinació de Sanitat Penitenciària, a qui li correspon lliurar les directrius d'higiene i salut, com també establir tota la informació sanitària i de vigilància epidemiològica d'aquelles malalties que poden ser més freqüents als centres penitenciaris. Per tant, en l'actual

context de crisi sanitària, a ella li correspon lliurar les principals directrius que s'han de dur a terme a l'interior de les presons.

Aquest model comporta el fet que els professionals de l'àrea de la salut que treballen als centres penitenciaris dependents de la SGIP depenguin d'aquesta, de manera que el seu superior jeràrquic no és un professional mèdic, el que pot comportar que en certes situacions es prioritzin temes de seguretat per sobre dels sanitaris.

No obstant això, més enllà de la seva estructura orgànica, la sanitat penitenciària fa anys que travessa una crisi, derivada principalment per l'escassetat de metges a les presons espanyoles, que respon principalment a l'èxode d'aquests professionals, per la jubilació anticipada o perquè les condicions laborals generals són deficientes, al que s'hauria de suma el perfil pluripatològic dels presos i les preses. Avui dia, a l'escenari de pandèmia per la Covid-19, aquesta crisi fa encara més palés el context de vulnerabilitat en què es troben els que estan privats de llibertat.

Òbviament, la coexistència de dos sistemes penitenciaris amb competències diferenciades ha comportat, i segueix comportant, diferències pel que fa a les mesures adoptades per les dues administracions en el marc de la gestió de l'actual crisi sanitària, i els terminis d'execució de les mateixes. També fa que es requereixi una anàlisi diferenciada de les principals mesures i resultats per a cadascuna de les administracions.

Per a aquest primer informe relatiu a la monitorització i anàlisi de l'impacte que la pandèmia i les mesures adoptades estan tenint als centres penitenciaris espanyols durant el període de confinament (març-maig de 2020), a més d'un profund estudi de material d'hemeroteca, hem analitzat les mesures adoptades per la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries i les campanyes de comunicació que han realitzat durant la pandèmia, analitzant el seu impacte en conjunt amb la informació recollida a través d'organitzacions socials, de familiars i de grups de suport, com també dels sindicats de treballadors/es penitenciaris, destacant el treball

col·laboratiu amb altres organitzacions de drets humans d'Espanya.

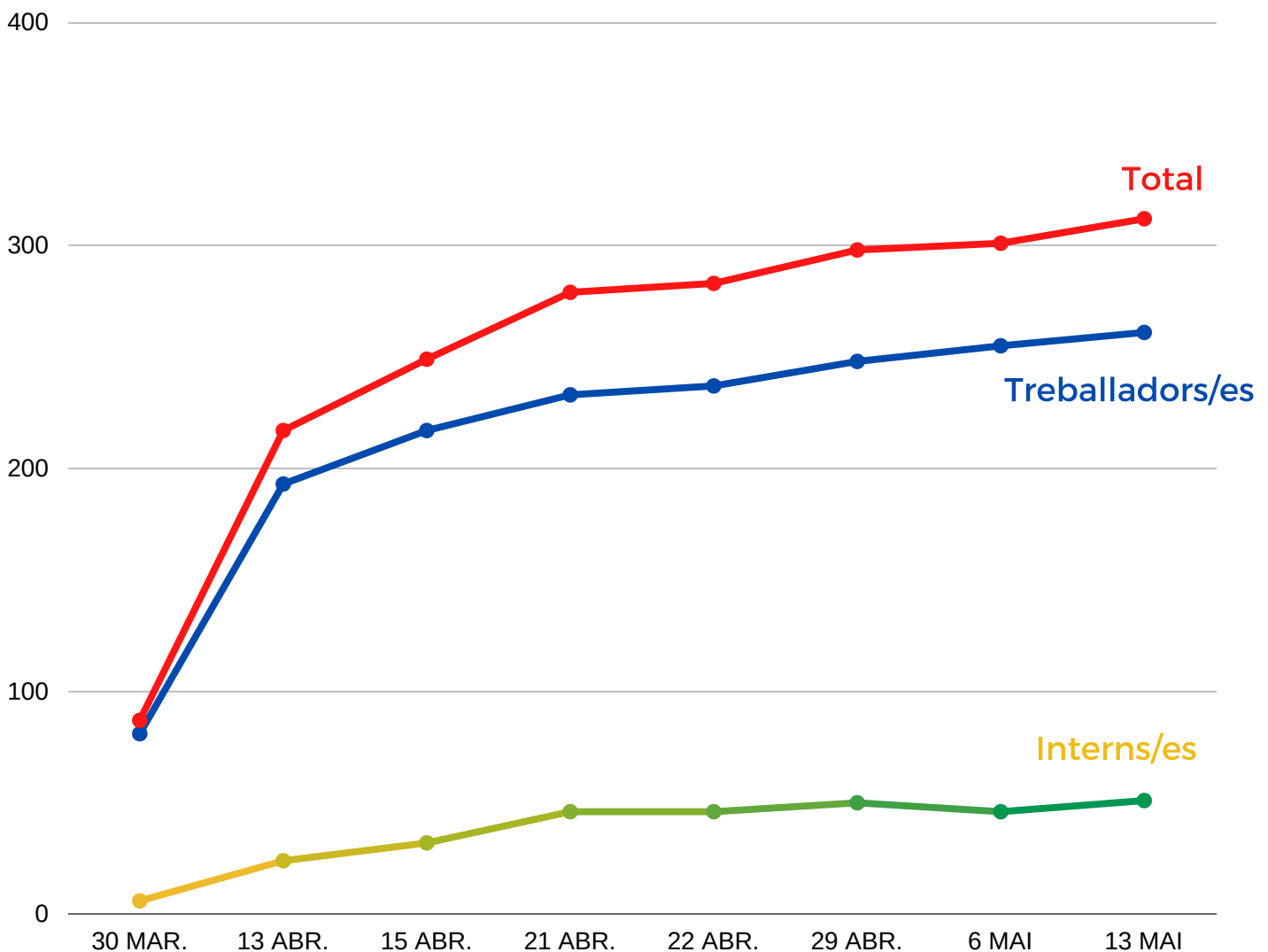
Després de presentar tota la informació sistematitzada sobre la base de diversos blocs temàtics, vam concloure el present informe amb una sèrie de valoracions elaborades després del diagnòstic realitzat, amb l'objectiu de destacar aquelles mesures que han tingut més impacte, així com aquelles que no ho han tingut, apuntant al seu torn altres mesures que considerem que podrien haver-se adoptat i altres que podrien ampliar-se o mantenir-se, fins i tot després de la pandèmia.

Des de l'OSPDH estem convençuts que presons més obertes, menys poblades i amb un reforç en l'atenció sanitària, oferiran un sistema penitenciari post Covid-19 molt més respectuós amb els drets fonamentals de les persones preses i coherent amb la finalitat constitucional de la pena privativa de llibertat.

ESTADÍSTIQUES CONTAGIS

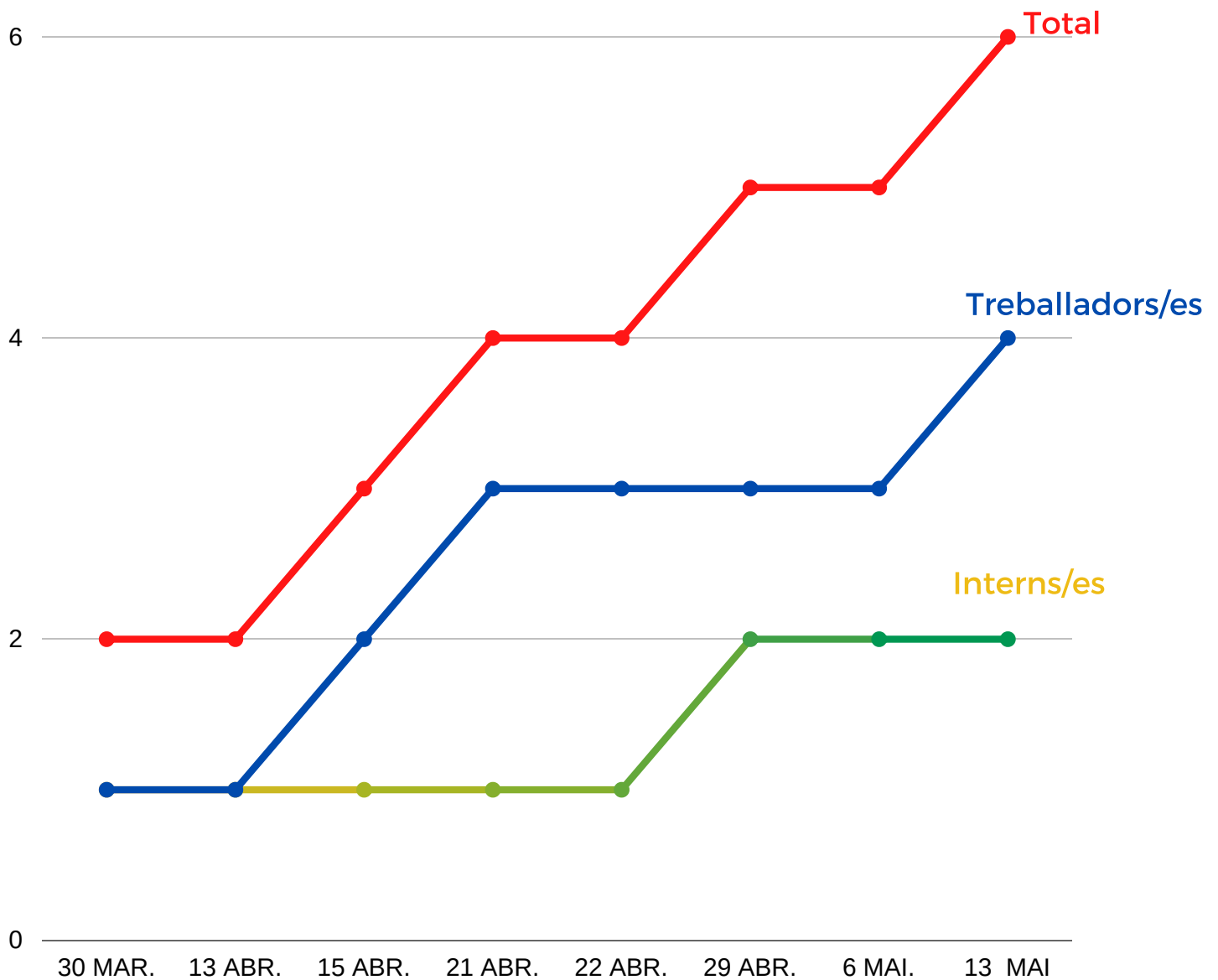
GRÀFIC 1: BALANÇ DEL NOMBRE D'AFECTATS PER LA COVID-19

Font: Elaboració pròpia en base a dades publicades per la SGIP

ESTADÍSTIQUES AFECTATS

GRÀFIC 2: BALANÇ NOMBRE DE MORTS PER LA COVID-19

Font: Elaboració pròpia en base a dades publicades per la SGIP

MESURES SANITÀRIES

27 de gener

Des del Sindicat CSIF s'exigeix a l'IIPP l'elaboració d'un protocol d'actuació específic sobre com actuar en cas que el coronavirus arribi a les presons.

4 de febrer

La SGIP comença a adoptar mesures davant l'expansió del coronavirus en el context internacional. S'estableix que davant un possible cas de coronavirus, si no cal ingrés hospitalari, es procedirà a l'aïllament en cel·la individual dels casos sospitosos mentre es dóna trasllat a les autoritats sanitàries per a la seva avaluació i la presa de mesures. Es decreta l'obligació de comunicar immediatament a l'autoritat sanitària i judicial corresponent si es decreta la llibertat d'un cas confirmat o de sospita. Se suspelen les activitats formatives dirigides a professionals sanitaris, exceptuant aquelles que es realitzin en els seus respectius centres, i es cancel·len les reunions i accions que impliquin l'entrada a la presó de professionals sanitaris extrapenitenciaris.

5 de març

La SGIP envia una circular als directors de tots els CP amb algunes recomanacions per fer front a la crisi del coronavirus, matisant que "cada establiment haurà d'adoptar de forma individualitzada i de la manera més eficaç les mesures indicades". Als professionals sanitaris els han demanat que comprovin els equips de protecció que tenen en estoc i facin un llistat del material que necessiten reposar.

La Subdirecció General de Coordinació de Sanitat Penitenciària (SGCSP) informa que els casos sospitosos hauran de romandre al departament d'ingressos durant 14 dies, en cel·les individuals i s'han d'habilitar espais exclusivament reservats per a aquesta finalitat.

Des de l'Associació Professional de Funcionaris de Presons (APFP) alerten que a ingressos totes les cel·les són iguals i no en tenen cap de preparada per a un aïllament respiratori.

La Direcció demana que els treballadors "compleixin estrictament amb les mesures incloses en els protocols d'aïllament respiratori i de contacte": portar sempre mascaretes d'alt poder de filtració FFP2/FFP3 ben ajustades al nas i la boca, guants, protecció ocular i rentar-se bé les mans després de contactar amb els interns afectats.

Un metge del CP Ocaña denuncia que serà impossible complir amb tot el que els demanen, segons manifesta: "a algunes presons només hi ha un metge, a d'altres passen dies sencers sense ells. Teníem mascaretes, ulleres i bates des de la crisi de l'ebola però no són suficients. Hem demanat més però de moment hi ha problemes de subministrament". Afirmar que l'Administració deixa en mans dels equips directius les mesures a prendre i així deriven la seva responsabilitat, segons explica "el problema és que falten metges perquè porten incomplint les lleis i mirant a una altra banda 17 anys".

6 de març

Després de detectar-se el primer positiu d'una treballadora penitenciària al mòdul de mares del CP Madrid VI (Aranjuez), es confina aquest mòdul i internes, funcionaris i nens romanen sota observació mèdica.

10 de març

La SGIP decreta la necessitat que els CP realitzin valoracions sanitàries dels ingressos de llibertat o de permís per si fos necessari prendre mesures de prevenció o actuació.

IIPP informa que està incrementant la dotació d'equips de protecció (mascaretes, proteccions oculars antiesquitxades, guants i bates resistents a líquids) als centres penitenciaris, que ja compten amb material per fer front a un eventual augment dels casos i que es reforçarà la instal·lació de dispensadors de gels hidroalcohòlics als diferents departaments, especialment als departaments de comunicacions.

Un intern que es trobava en règim d'aïllament al CP de Zaballa (Àlaba) constitueix el primer positiu confirmat entre la població reclusa després del contacte amb un Ertzaintza contagiada. L'intern que compta amb patologies prèvies ha estat traslladat a l'hospital de Txagorritxu, que actua com a hospital de referència de tot el territori.

11 de març

La SGIP sol·licita a Funció Pública la contractació urgent de 40 metges interins i afirmen que està garantida l'existència de suficients equips de protecció individual per a tots els treballadors d'IIPP. "que ho necessitin".

12 de març

IIPP amplia les restriccions ja adoptades en alguns CP a tots aquells dependents de l'AGE. Segons IIPP, els centres penitenciaris ja compten amb més de 90.000 mascaretes quirúrgiques, gairebé 13.000 FFP2, prop de 2.500 mascaretes FFP3, més de 2000 bates resistents a líquids i un miler de proteccions oculars. També s'està reforçant la instal·lació de dispensadors de gels hidroalcohòlics als diferents departaments, especialment als departaments de comunicacions.

Tots els interns i internes que ingressin de llibertat o de permís hauran de romandre en observació sanitària en mòduls separats de la resta d'interns.

16 de març

Desenes d'organitzacions de la societat civil demanen a IIPP que donada la crítica situació de l'assistència sanitària dins de presó i dels efectes que el coronavirus pot tenir en una població especialment vulnerable, reforci immediatament les plantilles de personal sanitari dins de presó, així com l'aïllament de les persones afectades pel coronavirus es produeixi en una instal·lació mèdica en lloc d'una cel·la.

18 de març

Davant la falta material de protecció per a les persones preses al CP Zuera (Saragossa) i per als treballadors penitenciaris que tenien contacte amb l'exterior cada dia, des del Colectivo de Apoyo a Mujeres Presas en Aragón (CAMPA) es realitza una crida per a la recollida i fabricació de mascaretes.

19 de març

Un intern perd el coneixement al CP de Tahíche (Lanzarote) i es traslladat a la infermeria del centre on els serveis mèdics el deriven finalment a l'Hospital Insular Molina Orosa. Des dels sindicats es denuncia la falta de mesures de protecció sanitària al CP.

20 de març

El sindicat ACAIP denuncia que els funcionaris no compten amb equips de protecció individual - al CP de Castelló només hi ha gel hidroalcohòlic i al CP d'Albocàsser (Castelló) només compten amb guants, en cap dels dos compten amb mascaretes- el que genera tensió entre els presos que veuen els funcionaris com a fonts de contagi. Denuncien també que si algun funcionari ha portat mascareta li han ordenat que se la tregui. "Per no crear alarma".

La xarxa impulsada pel col·lectiu CAMPA per a la recollida de material de protecció realitza un primer lliurament de 107 mascaretes al CP de Zuera (Saragossa). Segons manifesten des del col·lectiu no són suficients ja que aquest CP posseeix una població de més de 1300 persones, de manera que la xarxa continua mans a l'obra.

21 de març

13 interns del CP Tenerife II són aïllats a una part del mòdul 1 al presentar simptomatologia de Covid-19. L'altre 50% del mòdul es destina a la quarantena de nous ingressos i tornats de permisos.

El personal sanitari que accedeix al mòdul 1 ho fa amb EPI i pren la temperatura a cada reclus i li pregunta per la seva evolució durant les últimes hores. En cas de dispnea, febres altes i mal de cap dels interns, seran derivats a l'Hospital La Candelaria.

23 de març

El CP de Zuera (Saragossa) aïlla el mòdul d'ingressos per a la quarantena d'aquells interns que tornen dels permisos anteriors a l'estat d'alarma i dels que tornen de visites hospitalàries, i s'habilita el mòdul 11 per albergar a les persones afectades pel virus; la resta romanen aïllades a les seves cel·les.

La xarxa promoguda des del col·lectiu C.A.M.P.A. realitza una nova entrega d'unes 500 mascaretes al CP Zuera. El col·lectiu denuncia que els presos i preses actualment es troben aïllades a les cel·les, que les cartes no hi arriben i que s'estan aplicant primers graus de facto.

L'Associació Nacional d'Infermeria Penitenciària (ANEP) reclama test ràpids per a tots els interns, el desenvolupament urgent d'un protocol d'actuació sanitària específic i custodiar ells mateixos, com a personal especialitzat, el material sanitari.

24 de març

La xarxa promoguda des del col·lectiu C.A.M.P.A. realitza una nova entrega de 1200 mascaretes. Fins la data, des d'aquesta xarxa s'han lliurat aproximadament 1800 mascaretes al CP Zuera.

Segons informa l'organització, des del CP informen que la necessitat ja ha quedat coberta.

25 de març

Mor una presa de 78 anys amb patologies prèvies que complia condemna a la infermeria del CP Madrid VII (Estremera).

IIPP reparteix 40.000 mascaretes entre els centres penitenciaris de l'Estat, en funció del nombre de treballadors de cada centre i zones amb major incidència de la COVID-19. Es donen indicacions que aquestes s'han d'utilitzar pels treballadors/es en espais on no sigui possible mantenir la distància de seguretat de 2 metres. La Unitat Militar d'Emergències (UME) ha desinfectat fins al moment 13 centres penitenciaris, entre ells el CP Madrid VII (Estremera), que compta amb el major nombre de contagis.

IIPP aprova el procés selectiu per a la incorporació de 40 facultatius durant el mes de maig, que a la fi de l'estat d'alarma encara no han iniciat la seva activitat.

27 de març

La SGIP publica el document tècnic de "Recomanacions a centres penitenciaris en relació a la COVID-19", que regula oficialment les activitats que ja s'estaven portant a terme fins el moment.

30 de març

La SGIP ha posat en marxa la distribució d'una nova remesa de mascaretes quirúrgiques i FFP2 per tots els establiments de l'Administració General de l'Estat, en una quantitat que dependrà del nombre de

treballadors i interns de cada centre, de les existències prèvies, així com de les zones de major contagi de COVID-19.

Després de la mort d'un funcionari del CP d'Alacant I, la UME desinfecta el centre.

Des del col·lectiu CAMPA denunciem que els presos i preses no han rebut les mascaretes que des del passat 18 de març es van començar a fabricar i lliurar al CP Zuera per part d'una xarxa comunitària impulsada pel col·lectiu. Segons denunciem des de CAMPA, el CP ha interceptat i requisat les mascaretes "fins que es necessitin", afirmant que i estaven bé, tranquils i mantenint totes les mesures de seguretat. El col·lectiu denuncia, a més, que les mesures preventives s'adopten en resposta als contagis i no en prevenció als mateixos, i el menyspreu per part d'IIPP a l'esforç de coordinació realitzat a nivell comunitari i el fet que la manca d'informació a les persones preses i l'aïllament alimenten la por, l'ansietat, la preocupació i la sensació d'estar en risc d'aquests.

1 d'abril

Iberdrola posa a disposició de la SGIP 5 metges que aniran incorporant-se en els pròxims dies en alguns CP de l'Estat. Un d'ells ha començat a treballar al CP de Picassent (València) i en els pròxims dies, dos mèdiques s'incorporen al CP de Mansilla de las Mulas (Lleó).

En l'actualitat, la Sanitat Penitenciària compta amb una plantilla de 280 facultatius, 540 infermers i infermeres i 420 auxiliars d'infermeria. IIPP anuncia que per al mes de maig s'incorporaran els 40 metges interins de l'oferta pública del BOE aprovada el 25 de març.

2 d'abril

Es confina el mòdul de respecte (el 12), del CP Madrid V (Soto del Real) per simptomatologia d'un intern. Anteriorment ja s'havia habilitat el mòdul 9 per a la quarantena d'aquells que tornaven de permís o que ingressaven per primera vegada; els interns van ser traslladats al 5 on es troben els interns en 1er grau i aïllament. Als interns ubicats en mòduls confinats, el menjar se'ls diposita directament a la porta de les cel·les i en altres mòduls es deixa en un carretó a l'entrada de cada pavelló.

Els sindicats denuncien que el material de protecció no és el precís ni el necessari, i que les mesures d'aïllament són prou laxes com per no ser segures.

3 d'abril

Un intern i una interna són aïllats al mòdul 21 del CP Picassent (València) de manera preventiva per un procés febril i una visita a l'hospital per patologies cròniques pulmonars, respectivament. El mòdul 18 de dones i el 25 d'homes, a què pertanyen les dues persones, estan sota vigilància mèdica, però amb mesures d'aïllament menys restrictives.

7 d'abril

Desenes d'organitzacions de la societat civil i de drets humans recorden a IIPP la necessitat de reforçar les plantilles mèdiques dels CP per a garantir el dret a la salut de les persones preses.

8 d'abril

Al CP de Madrid VII (Estremera) són 3 ja els mòduls confinats, al CP Aranjuez es troba confinat el mòdul 15 i al CP de Sevilla 1, un mòdul es troba en quarantena.

Familiars de presos dels 3 CP de Sevilla denuncien davant IIPP que les 4000 mascaretes que IIPP va dir que enviaria a Andalusia no han començat a arribar, l'existència d'un elevat risc de contagi als CP i la minsa informació que reben els familiars. Per això, creen una plataforma anomenada "Covid-19 Centres Penitenciaris" amb la qual pretenen aconseguir que s'implantïn mesures preventives de protecció oferint-se per subministrar mascaretes, guants i gel desinfectant als CP de Sevilla.

Associacions de famílies denuncien que IIPP no està comptabilitzant tots els morts, que no s'ha dotat d'EPIS a presos i que en molts centres els funcionaris no en fan ús. Al CP Picassent (València) les famílies denuncien que les proves per a les persones en quarantena haurien d'haver arribat el dia anterior, però encara no s'havien rebut.

14 d'abril

El Sindicat CSIF denuncia que el CP de Picassent (València) compta ja amb 13 casos de treballadors/es confirmats, 120 interns sota observació mèdica i 4 mòduls en aïllament; continuen sense fer-se test generalitzats per detectar nous ninfectedats ni es disposa de suficients mascaretes de protecció FFP2.

Davant el temor per part de la subdirecció mèdica del CP Picassent que esclati un brot de Covid-19 al centre i les poques habitacions amb custòdia (6) que té assignat a l'Hospital General de València- el seu centre mèdic de referència- les forces armades estudien la instal·lació d'un hospital de campanya en aquest CP (el més gran de l'Estat) que permeti ampliar el nombre de llits disponibles per a l'atenció de pacients afectats pel virus.

15 d'abril

Després de la mort d'un funcionari de la presó de Cuenca, la UME ha desinfectat aquest centre.

17 d'abril

Presos i advocats denuncien que en alguns CP com a Madrid IV (Estremera) els interns no han pogut sortir de les seves cel·les des del passat 23 de març.

Des de CCOO i ACAIP-UGT segueixen denunciant públicament la manca de tests i la demora en l'arribada de material sanitari, que no ha començat a arribar fins a la setmana passada. Per la seva banda, la SGIP afirma que fins a la data s'han lliurat un total de 180.000 mascaretes i 9.000 bates.

21 d'abril

Després de la mort d'un funcionari de la presó de Sòria, la UME ha desinfectat aquest centre.

22 d'abril

IIPP anuncia que, al costat de la Mutualitat General de Funcionaris Civils de l'Estat (MUFACE), han posat en marxa un procediment específic per a la realització de proves de detecció de COVID-19 al personal penitenciari que començaran de manera imminent per al personal sanitari i socio sanitari, així com per als efectius de vigilància dels centres penitenciaris i a un altre personal que tingui contacte estret amb la població reclusa.

Desenes d'organitzacions de la societat civil de defensa de drets humans denuncien davant la Comissió d'Interior que no s'ha facilitat l'accés als tests a tota la població presa, ni a tot el funcionariat de presons, per tal de detectar els casos reals i poder aïllar en dependències sanitàries a les persones simptomàtiques ni s'ha facilitat ni a les persones preses ni a el personal funcionari equips de protecció (EPIS) per prevenir el contagi. Denuncien també que no s'ha dissenyat ni aplicat un pla d'actuació en matèria preventiva i assistencial específic per a les presons, ni reforçat immediatament la plantilla de personal sanitari dins de presó tot i ser una de les problemàtiques detectades ja amb anterioritat de l'inici de la crisi sanitària.

27 d'abril

La Subdirecció General de Coordinació de la Sanitat Penitenciària realitza una anàlisi epidemiològica a 50.000 interns a presons

dependents de l'Administració General de l'Estat.

28 d'abril

S'incorporen 6 facultatius interins per vacant de l'OPE 2018 als CP de Daroca (Saragossa), La Moraleja (Madrid), Múrcia II, Ocaña I (Toledo), Puerto II (Cadis) i Picassent.

Familiars denuncien que les persones que han entrat a la presó en ple estat d'alarma han arribat a passar fins a 49 hores seguides a la cel·la i no han pogut gaudir ni de 10 minuts de pati al dia durant les dues setmanes que ha durat la quarantena.

Des d'ACAIP-UGT denuncien el retard en l'arribada de mascaretes que no van començar a arribar fins a principis de mes i l'escassetat en les mateixes.

29 d'abril

Els resultats preliminars de l'estudi epidemiològic realitzat el passat 27 d'abril indiquen que el nombre total d'interns amb PCR positiva és de 52, el que suposa una taxa d'afectació d'aproximadament 1,08 per mil interns. Fins a la data, s'han vist afectats 10 dels 71 centres penitenciaris dependents d'IIPP. El major nombre de contagis s'ha concentrat a la Comunitat de Madrid amb gairebé el 80% dels casos diagnosticats. La majoria s'agrupa en tres centres penitenciaris, Madrid VII (Estremera) amb 26 casos, Madrid V (Soto del Real) amb 13 casos i Herrera de la Mancha (Ciutat Real) amb 5 casos.

Al CP Madrid VII hi ha 3 mòduls confinats, dels 19 mòduls que té aquest CP, tots menys sis han estat en algun moment en quarantena. Els interns dels mòduls confinats no surten al pati i mengen per torns perquè sigui possible mantenir la distància de separació.

Segons el Ministeri de l'Interior, s'han distribuït fins a la data 325.500 mascaretes quirúrgiques, 68.100 mascaretes FFP2, 2.000 FFP3, 10.000 bates o bussos, 104.000 guants i 12.800 pots de gel hidroalcohòlic.

5 de maig

Presos i familiars del CP de Lleó denuncien que el mòdul de primer grau està molt brut i ple de rates, fet que eleva l'ansietat dels interns davant la situació d'alerta sanitària.

7 de maig

Fins la data, UME i altres cossos de l'Exèrcit han procedit a la desinfecció de la quasi totalitat de les presons dependents de l'Administració General de l'Estat.

12 de maig

A data d'avui encara no es té informació pública en relació amb la incorporació als seus llocs de treball en centres penitenciaris de l'Estat dels 40 metges interins de l'oferta pública del BOE aprovada el 25 de març.

MESURES SOBRE COMUNICACIONS

COMUNICACIONS FAMILIARS

4 de febrer

La SGIP comença a adoptar mesures davant l'expansió del coronavirus en el context internacional. Es cancel·len les visites, comunicacions o activitats que impliquin el contacte d'interns i funcionaris amb persones procedents de zones amb transmissió comunitària.

11 de març

La SGIP suspèn totes les comunicacions vis a vis amb familiars, de convivència i íntimes als CP de Madrid, Àlaba i La Rioja, estan permeses únicament les comunicacions ordinàries que es produeixen en locutoris separats per una mampara de vidre.

12 de març

IIPP amplia les restriccions ja preses a tots els CP dependents de l'Administració General de l'Estat.

15 de març

Després de decretar-se l'estat d'alarma a tot l'Estat espanyol, se suspelen totes les

comunicacions ordinàries dels interns als centres penitenciaris, donada la limitació de la llibertat de circulació que tenen tant els interns com les famílies i amics que els visiten.

La DGIP manifesta que s'amplien les comunicacions telefòniques que tenen les persones preses, encara que no estableix en quin grau.

16 de març

Desenes d'organitzacions de la societat civil davant l'anunci de cancel·lació de tot tipus de comunicacions per part del Ministeri de l'Interior sol·liciten a IIPP la gratuïtat de les trucades telefòniques extres i l'increment de les comunicacions orals ordinàries a través de locutoris, instant-lo a que amb caràcter urgent s'hi instal·li un sistema de vídeotrucades a totes les presons, entre les persones preses i les persones amb les que realitzen comunicacions ordinàries.

30 de març

IIPP incrementa el nombre de trucades telefòniques que poden realitzar els interns i internes de 10 a 15 setmanals i el temps de durada de les mateixes de 5 a 8 minuts. Per a aquells interns sense recursos econòmics s'ofereixen de forma gratuïta.

31 de març

IIPP anuncia el repartiment de 205 smartphones perquè els interns i internes

puguin realitzar vídeotrucades amb els seus familiars. Les vídeotrucades tindran una durada de 10 minuts i es realitzaran sempre sota control visual d'un funcionari per evitar el "mal ús" dels telèfons. La decisió sobre quins interns podran fer-ne ús de les mateixes dependrà dels directors i directores dels diversos CP, encara que avancen que només podran accedir a la mesura els que tinguin dret a permisos extraordinaris, defunció o malaltia greu de pares, cònjuge, fills, germans i altres persones vinculades íntimament al reclus, part de muller o persona amb la qual l'intern tingui similar relació d'afectivitat, així com per importants motius d'anàloga naturalesa o davant altres situacions valorades per l'Equip de Direcció de Centre.

2 d'abril

Des de grups de familiars es denuncien problemes de comunicació i problemes amb l'ingrés de peculi. Afirment que tot i la manca de material no se'ls ha deixat entrar als seus familiars presos material de protecció com màscares o guants i que triguen dies a saber com es troben els seus familiars presos. Pel que fa a les trucades expliquen que el canvi en els protocols per realitzar trucades han comportat retards en l'establiment de trucada amb la consegüent sobre despesa en diners (2,5 € per cada trucada de 8 minuts) i les cues generades, que fan que en molts casos hagin d'esperar 3 o 4 dies per poder trucar a l'exterior.

4 d'abril

El Defensor del Pueblo recorda al Ministeri de l'Interior que la presentació de queixes al Defensor per part dels interns es venia tramitant per correu ordinari i que aquest servei està actualment limitat, pel que seria necessari habilitar altres vies de comunicació. També presos, familiars i grups de suport han denunciat els problemes amb el correu postal.

6 d'abril

Comencen a implementar-se les vídeotrucades al CP de Teixeirio.

7 d'abril

Diverses organitzacions de la societat civil denuncien davant la SGIP l'escassetat de canals alternatius de comunicació entre les persones privades de llibertat i les seves famílies habilitats durant l'emergència sanitària. Consideren que repartir un total de 205 mòbils entre les 50.300 persones que es troben en centres penitenciaris dependents de l'Administració estatal és lamentable.

8 d'abril

Famílies denuncien que des de la privació de comunicacions l'únic mètode que tenen

per ingressar diners és per transferència bancària, el que presenta una sèrie de problemes, ja que gran part de familiars de presos estan passant per dificultats econòmiques, i els és simplement impossible ingressar diners al banc a causa d'impagaments o embargaments.

Presos i famílies denuncien també que la situació de precarietat econòmica està generant que augmenti la tensió entre les persones preses que estan generant deutes per coses tan bàsiques com prendre un cafè, comprar-se un paquet de tabac o fer una trucada. Des d'aquests col·lectius es denuncia també que no tots els reclusos tenen accés a les videotrucades, ja que es limiten a aquells que ja tenien permisos extraordinaris i a l'ambigu criteri de valoració de l'Equip de Direcció de cada centre.

13 d'abril

Al CP Picassent (València) la companyia telefònica pateix una avaria que s'allarga fins al 15 d'abril, i la totalitat dels interns es queden

incomunicats. A això s'ha de sumar la nul·la implantació de les videotrucades per als interns en primer grau, fins i tot en els casos en què tenen parents de 1er ordre en situació de greu risc per a la salut.

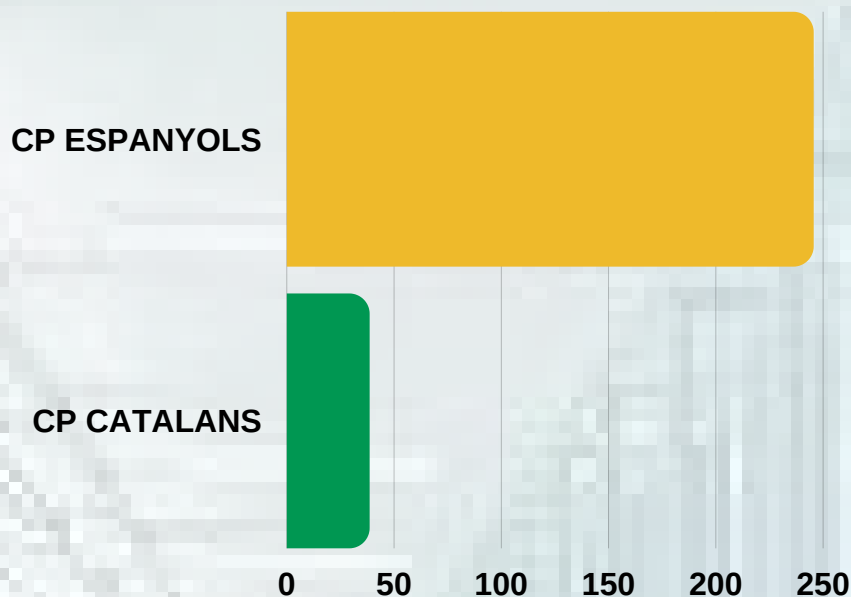
23 d'abril

Desenes d'organitzacions de la societat civil de defensa de drets humans denuncien davant la Comissió d'Interior que no s'ha garantit en totes les presons i a totes les persones preses els mitjans telefònics i telemàtics imprescindibles per evitar les conseqüències d'angoixa i desinformació que viuen les famílies de les persones recloses davant la suspensió de les comunicacions.

24 d'abril

En alguns CP com el de Pamplona presos i famílies segueixen esperant l'arribada dels telèfons mòbils que els permetran realitzar videotrucades. Des d'IIPP preveuen que puguin començar a realitzar-les a partir de la setmana que ve.

GRÀFIC 3: N° D'INTERNES/ES PER CADA SMARTPHONE ALS CP ESPANYOLS I CATALANS

Elaboració pròpia segons dades del Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya i de la SGIP

28 d'abril

Es constata una implementació desigual del servei de videotrucades als CP dependents d'IIPP; al CP de Zuera (Saragossa) encara no ha començat a implementar-se.

29 d'abril

La SGIP amplia amb 30 smartphones més per a la realització de videotrucades. El recurs s'estén als terapeutes de certes entitats externes que col·laboren amb les IIPP en la realització de programes d'intervenció específics.

5 de maig

Familiars d'interns del CP Puerto de Santa María 1 (Cadis) denuncien que no tots han pogut realitzar videotrucades, tot i haver-les sol·licitat per instància fa un mes. Denuncien contratemps i revocacions en les instàncies, i que de vegades no se'ls permet completar els 8 minuts de trucades telefòniques.

Familiars d'interns del CP de Lleó denuncien que, tot i funcionar les trucades telefòniques amb certa normalitat, se'ls deneguen les instàncies per a les videotrucades sense al·legar-ne cap motiu.

13 de maig

Al CP de Pamplona van arribar dos terminals mòbils dels adquirits per la SGIP. Han estat entre 15 i 20 interns per dia (entre 400 i 500 trucades en total) els que han fet ús d'aquestes videoconferències de deu minuts de durada, que s'efectuen als locutoris i previ teclejat del número per part d'un funcionari.

Pel que fa a l'establiment d'un calendari per a la realització d'aquestes trucades es van prioritzar les situacions de necessitat, com naixements de fills, o aquells que tinguessin permisos que no van poder gaudir al decretar-se l'estat d'alarma.

ACCÉS AL SERVEI D'ORIENTACIÓ JURÍDICA PENITENCIÀRIA (SOJP) I COMUNICACIONS AMB ALTRES ADVOCATS I ADVOCADES

10 de març

Als CP de Madrid, Àlaba i La Rioja, els lletrats/des comunicaran exclusivament a través de locutori.

12 de març

IIPP amplia les restriccions ja preses a tots els CP dependents de l'AGE.

13 de març

Se suspèn el SOJP al CP d'Orense.

Advocats/des informen que al CP de Picassent (València) únicament se'ls permet accés davant l'existència de processos urgents per immediatesa de judicis.

El Col·legi d'Advocats de Còrdova difon un model d'escrit per sol·licitar la llibertat dels presos preventius amb motiu de l'estat d'alarma.

15 de març

Després de decretar-se l'estat d'alarma a tot l'Estat espanyol, la SGIP limita també les comunicacions presencials dels interns i internes amb els seus advocats/des, indicant la possibilitat d'ampliar les comunicacions

telefòniques amb aquests a fi que, en tot moment, quedi garantit el dret de defensa. En compliment d'aquest dret i en el suposat cas que el lletrat consideri imprescindible i necessària la comunicació presencial per locutoris amb el seu client, la direcció dels centres penitenciaris haurà d'autoritzar aquestes comunicacions, quan expressament el lletrat ho sol·liciti.

Pel que fa al Servei d'Orientació Jurídica Penitenciària (SOJP) la SGIP decreta que queda suspès durant el temps que duri l'estat d'alarma.

18 de març

A alguns centres penitenciaris com els de Pamplona o Sevilla comença a implementar-se el SOJP via telèfon.

25 de març

Presos, famílies i organitzacions de la societat civil denuncien que tot i que el SOJP és un servei públic i gratuït, des de la presó de Pamplona s'està cobrant a la persona presa la trucada del telèfon habilitat per a prestar l'assessoria jurídica durant l'estat de alarma.

31 de març

Els Serveis d'Orientació Jurídica s'estan reactivant mitjançant la implantació als CP de mecanismes tecnològics que permetin la comunicació dels interns mitjançant videotrucades i videoconferències XDSI amb els respectius col·legis d'advocats.

Mentre es completa la seva implantació, s'ha possibilitat que els lletrats d'Orientació Jurídica puguin contactar amb els interns a través dels telèfons que facilitin els centres i, excepcionalment, per locutori, sempre que les condicions sanitàries de l'intern en permetin el desplaçament.

Des d'IIPP afirmen que la comunicació amb els advocats defensors està totalment garantida.

Diversos advocats/des denuncien que per ordre verbal del subdirector de seguretat del CP de Fontcalent (Alacant) se'ls denega l'accés a l'interior del centre. Alguns advocats informen que finalment van aconseguir accedir al centre insistint que davant la negativa es personés el jutge de guàrdia; altres en canvi no aconseguen accedir-hi.

1 d'abril

Es repren el SOJP al CP d'Ourense, que a partir d'ara s'oferirà via telèfon.

8 d'abril

Familiars denuncien que als CP d'Aranjuez (Madrid) i Fontcalent (Alacant) no s'estan tramitant la totalitat d'instàncies per a l'accés al SOJP.

Alguns advocats denuncien que se'ls prohibeix l'entrada al CP d'Aranjuez.

14 d'abril

Des del SOJP de Pamplona informen que el servei ha passat de tenir una mitjana de 25 peticions per guàrdia a 5. En la seva opinió, el descens pel que fa a nombre de peticions es deu les següents raons: a diferència del conveni signat amb el Govern Foral el servei no és gratuït i té cost la trucada que efectuen al col·legi d'advocats. No es descompten dins de la quota de trucades que els presos poden realitzar setmanalment, però tenen cost i no s'han ampliat els horaris. Al seu torn, als tres mòduls aptes a la presó de Pamplona i que concentren als 320 interns d'aquesta presó, només disposen de dues cabines per mòdul (tres actius i el d'ingressos) i d'una altra a la infermeria. Per tant, la privacitat de les converses és mínima, ja que diversos interns fan cua per poder utilitzar també la cabina. Per això, des d'organitzacions de la societat civil com Salhaketa han exigit que s'habilitin altres espais dins de presó perquè es puguin efectuar aquestes trucades.

16 d'abril

El Consell General del Poder Judicial ha proposat una sèrie de mesures per mitigar els efectes que comportarà la paralització de la Justícia durant l'estat d'alarma, entre les que proposa la "supressió del recurs d'apel·lació contra determinades actuacions dels jutges de vigilància penitenciària resolent recursos contra la denegació de permisos i altres queixes, llevat afectació de drets fonamentals."

17 d'abril

Es repren el SOJP a Valladolid. El servei es comença a implementar per via telemàtica a través de Google Duo.

20 d'abril

Després de presentar problemes amb les autoritzacions dels números telefònics dels advocats, es reinicia el SOJP del CP de Topas (Salamanca) mitjançant trucades telefòniques per l'elaboració d'un protocol per part del Col·legi d'Advocats de Salamanca. Segons expliquen els lletrats i lletrades, les videotrucades no s'han arribat a realitzar i se'ls cobra la trucada als interns.

Advocats de Galícia denuncien la manca de privacitat a les videoconferències als CP de Teixeira (la Corunya) i A Lama (Pontevedra).

27 d'abril

Des col·lectius d'advocats/des denuncien que les mesures proposades pel CGPJ respecte al recurs a permisos de sortides de les persones preses, suposa una reducció dels drets de les persones preses i en concret del seu dret a la tutela judicial efectiva (art. 24.1 CE) i en la seva vessant d'accés als recursos i en relació amb el dret a un procés amb totes les garanties (art. 24.2 CE). Els col·lectius d'advocats alerten que aquesta mesura impediria als interns accedir a la justícia gratuïta, pel que només les persones preses que comptin amb mitjans econòmics podran contractar advocades per a la formulació dels seus recursos.

29 d'abril

Es reprèn el Torn d'Assistència Penitenciària al CP de Zaballa (Àlaba) a través de videoconferència des del Col·legi amb un mòbil amb accés a internet que han comprat en el mateix per a prestar el servei.

4 de maig

Després d'una visita sense problemes al CP d'Alcalá Meco (Madrid), a un advocat se li prohibeix l'entrada al CP de Soto de Real al·legant els funcionaris que havia de tenir una autorització del Director del centre que acredités el "caràcter urgent" de la visita.

11 de maig

Diversos advocats denuncien que per ordre verbal del director de seguretat del CP de Villena (Alacant) se'ls prohibeix l'accés al centre penitenciari per entrevistar-se amb persones privades de llibertat que denunciaven maltractaments per part de certs funcionaris.

MESURES D'ÀMBIT REINSERCIÓ

ACTIVITATS DE TRACTAMENT I EDUCATIVES

10 de març

Als CP de Madrid, Àlaba i La Rioja, només es permet l'accés a personal funcionari o laboral, o personal extrapenitenciari la labor del qual sigui imprescindible. Queda exclosa, per tant, l'entrada a voluntaris d'ONG, entitats col·laboradores, professionals acreditats, etc. Només es podran seguir desenvolupant els programes de tractament que es realitzen per professionals que formen part dels equips tècnics i no els que realitzen els professionals externs.

12 de març

La SGIP anuncia que l'activitat docent s'estarà a allò disposat per les diferents administracions educatives. A l'establir-se amb caràcter general la modalitat no presencial per a la presentació dels serveis educatius a l'exterior, també s'hi estableix per als centres penitenciaris.

Des de la SGIP reconeixen que els alumnes dels CP no tenen possibilitats d'accés a cap plataforma digital, de manera que per donar continuïtat a l'activitat docent es lliurarà material de reforç i ampliació per a tots els nivells que s'impartien.

15 de març

Després de decretar-se l'estat d'alarma a tot l'Estat, la SGIP suspèn les sortides de permís, sortides programades i qualsevol altra sortida, excepte per causes de força major o situació de necessitat en tots els CP de l'Estat.

Pel que fa als interns classificats en tercer grau o que tinguin aplicat el règim de flexibilitat que estiguin destinats en centres d'inserció social, seccions obertes o centres ordinaris, s'estableix que podran sortir per a la realització de les activitats expressament relacionades en l'article 7 del RD, adoptant-se els protocols establerts quan tornin al centre penitenciari.

21 de març

Des del sindicat ACAIP-UGT afirmen que al CP Tenerife II en la mesura del possible, es restringeix l'accés al centre del personal que no resulta necessari de forma estricta ara, com a voluntaris de Creu Roja Espanyola i altres ONG, els mestres, el capellà o l'equip de tractament, entre d'altres professionals. També s'atorga una àmplia flexibilitat horària i alguns opten per portar-se feina per a fer a casa seva. No obstant això, el teletreball no és possible a Tenerife II.

25 de març

Interns en primer grau de diversos centres penitenciaris com el de Picassent (València) o el de Puerto de Santa María (Cadis) denuncien que han quedat suspeses les juntes de tractament (JdT) a les que havien de valorar les seves progressions de grau, fins a finals del mes de maig.

Des de la SGIP manifesten que se segueixen celebrant tant juntes de tractament ordinàries com extraordinàries a tots els CP de l'Estat.

29 d'abril

IIPP possibilita l'ampliació de les videotrucades a terapeutes de determinades entitats externes col·laboradores en els programes d'intervenció específics amb l'objectiu que puguin continuar amb les activitats que possibiliten les valoracions per part de les juntes de tractament de cara a la concessió de beneficis penitenciaris. Aquestes videotrucades es realitzaran en les mateixes condicions que les dels familiars, de manera que tindran una durada màxima de 10 minuts i no podran realitzar-se amb les garanties de confidencialitat.

EL TREBALL PENITENCIARI I LA FORMACIÓ OCUPACIONAL

15 de març

Després de decretar-se l'estat d'alarma a tot l'Estat espanyol se suspenen totes les sortides, excepte per causes de força major o situació de necessitat. Els interns en tercer grau i/o sota l'article 100.2 RP només podran sortir per a activitats relacionades amb els serveis essencials, adoptant-se els protocols establerts quan tornin a el centre.

18 de març

Des del Sindicat CSIF s'exigeix a IIPP que es procedeixi automàticament a la suspensió de l'activitat dels tallers productius i auxiliars de serveis (cuina, menjador i neteja) que hi ha als CP de l'Estat donada la impossibilitat de complir amb les recomanacions de les autoritats sanitàries en aquests espais.

20 de març

Interior i l'Entitat Estatal de Treball Penitenciari suspenen temporalment el treball als tallers productius d'IIPP, però estableix que les direccions dels centres podran autoritzar, excepcionalment, continuar el procés productiu el temps mínim indispensable per concloure operacions necessàries i imprescindibles en procés d'execució.

Des del sindicat ACAIP es denuncia la imprudència de les autoritats competents, ja que en molts dels tallers no s'estaven complint les mesures de seguretat exigides pel propi Ministeri de l'Interior.

25 de març

Uns 50 interns dels centres penitenciaris de Madrid I, Sevilla I, Còrdova, Huelva i Topas (Salamanca), amb tallers de producció tèxtil o tallers ocupacionals, comencen a realitzar mascaretes no homologades per a l'abastament dels centres penitenciaris.

30 de març

Internes del CP Madrid VII fabriquen de forma voluntària les 100 primeres mascaretes no homologades per a la població penitenciària.

1 d'abril

IIPP anuncia l'inici de la fabricació de bates sanitàries per als hospitals de campanya per part d'11 interns voluntaris al taller ocupacional de Sevilla I (el nombre de participants es va limitar a 11 a causa de la necessitat de respectar la distància mínima de seguretat al taller).

8 d'abril

IIPP anuncia que les internes del CP d'Alcalá de Guadaira (Sevilla) s'han prestat voluntàries per a la fabricació de mascaretes (no homologades) per al proveïment de les seves companyes, amb una producció d'unes 600 mascaretes diàries.

15 d'abril

La SGIP anuncia l'obertura dels tallers d'Àlaba i Madrid VII (Estremera), que fabriquen peces per al manteniment d'ascensors, per tal de donar abast a les comandes d'urgència, i amb la incorporació de personal mínim (no més de 10 interns per taller) per poder respectar les distàncies sanitàries. IIPP afirma també que l'accés dels treballadors externs no penitenciaris es realitzarà amb estrictes condicions com tenir la prova PCR negativa o una declaració responsable, i estar dotat de EPI's, i l'accés es realitzarà de tal manera que es limiti el màxim possible el contacte amb la població reclusa.

Referent a això, el sindicat majoritari ACAIP-UGT va interposar una denúncia davant la Fiscalia Provincial de Toledo, Madrid i Àlaba contra l'entitat estatal Treball Penitenciari i Formació per a l'Ocupació per aquest reinici.

A Madrid VII, un dels grups de cuina és posat en quarantena perquè diversos presos van presentar símptomes compatibles amb la Covid-19. L'altre grup dobla el torn, cobrint el servei de matí i de tarda.

16 d'abril

El Sindicat CSIF exigeix a IIPP que no reobri els tallers productius per considerar-ho una temeritat en la mesura que permet l'accés de treballadors externs no penitenciaris als centres, obviant l'estat d'alarma i l'emergència sanitària.

17 d'abril

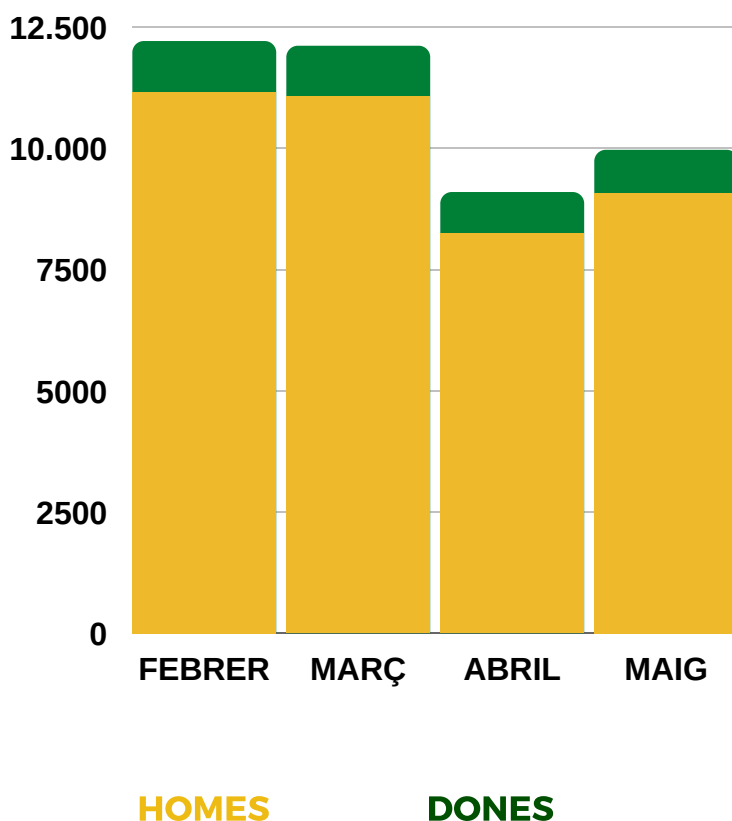
ACAIP denuncia a IIPP davant la Fiscalia Provincial de Toledo, de Madrid i d'Àlaba per l'obertura dels tallers externs dels CP d'Estremera i Àlaba, i per la pròxima obertura del d'Ocaña (Toledo).

22 d'abril

IIPP ordena que 13 tallers d'11 presons en què treballen interns per a empreses privades prenguin parcialment la seva activitat.

La tornada a la feina serà esglaonada i s'extremen les mesures d'higiene; en principi es reincorporaran 160 dels 480 presos als quals es dotarà d'equips de protecció individual i mascaretes. Presons ordena, a més, que es facin "tasques d'higienització reforçada" per desinfectar els llocs de treballs i que es ventilin periòdicament les instal·lacions "de forma diària i per espai no inferior a cinc minuts"

GRÀFIC 4: EVOLUCIÓ N° INTERNS/ES TREBALLANT EN TALLERES PRODUCTIUS CP

Font: Treball Penitenciari i Formació per a l'Ocupació

8 de maig

La SGIP anuncia que al CP de Teixeira (A Coruña) un grup de 15 interns s'han presentat com a voluntaris per a una iniciativa solidària de confecció de pantalles facials de protecció.

MESURES DE REDUCCIÓ DE LA POBLACIÓ PENITENCIÀRIA

Encara que durant l'estat d'alarma la SGIP no ha adoptat mesures de reducció de població penitenciària en sentit estricte, si ha adoptat mesures perquè algunes persones privades de llibertat puguin complir la condemna al seu domicili amb controls de divers tipus. Les persones que s'han beneficiat d'aquestes mesures formen part dels següents col·lectius:

1. Interns i internes en tercer grau
2. Interns i internes en segon grau amb art.100.2 de l'RP
3. Internes que compleixen condemna amb els seus fills en Unitats Externes de Mares

16 de març

Desenes d'organitzacions de la societat civil davant la preocupació pels efectes que pot tenir el coronavirus en la salut i en els drets de les persones preses sol·liciten al Ministeri de l'Interior l'adopció de mesures humanitàries com ara l'excarceració o la detenció domiciliària a interns malalts greus i de més de 70 anys per constituir un grup amb doble risc, de la població preventiva establint un altre tipus de controls en cas de ser necessaris i de les persones amb condemes de poca durada i el compliment del règim obert fora dels establiments.

18 de març

La SGIP dirigeix un ofici als Centres d'Inserció Social (CIS) i a les seccions obertes dels centres penitenciaris amb mesures perquè interns/es en tercer grau i aquells/es que tenen aplicat l'art. 100.2 del RP, puguin passar el confinament a casa. IIPP informa que molts CIS i moltes seccions obertes han optat per incrementar la concessió de l'art. 86.4 RP.

L'art. 86.4 del RP permet que els interns classificats en tercer grau puguin dormir a casa seva sota control telemàtic, per contra els interns classificats en art. 100.2 no tenen possibilitat de pernoctar en els seus domicilis ni d'accedir al control telemàtic, llevat que l'hagi autoritzat prèviament el jutge.

Des d'IIPP informen que les mesures de control telemàtic ja es realitzen al CP de Martutene (Guipúscoa) i s'ha començat a aplicar al CP de Zaballa (Àlaba). Encara que adverteixen que el nombre de dispositius disponibles és limitat (2.300) obren la possibilitat al fet que, davant la seva absència, el control es faci amb trucades telefòniques a domicili.

La SGIP contempla altres mesures complementàries com que a altres presos en semilibertat se'ls permeti acumular permisos ordinaris i sortides de cap de setmana, o autoritzar sortides extraordinàries de manera que romanguin a casa fins a dues setmanes. Tant en el cas que s'instal·li una polsera telemàtica com que se li acumulin els permisos, el pres haurà de signar un escrit en el qual es compromet a romandre al seu domicili i a sortir únicament per realitzar les activitats previstes en el decret d'estat d'alarma. S'estableixen mesures al seu torn perquè aquells interns/es que presentin

síntomes de contagi pel Covid-19 puguin passar els 14 dies de quarantena a casa amb un permís per raons sanitàries.

21 de març

Presos/es i advocats/des denuncien que jutges i fiscals s'oposen a les excarceracions al·legant que el risc de contagi fora és més gran que dins dels centres penitenciaris.

25 de març

La SGIP ha autoritzat que 2.151 presos en semilibertat més puguin dormir en els seus domicilis sota control telemàtic-en aplicació de l'art. 86.4 RP durant el confinament. Tots s'han compromès per escrit a romandre en els seus domicilis i a sortir únicament per realitzar les activitats autoritzades en el decret d'estat d'alarma.

Els presos/es en règim obert sotmesos a control telemàtic són ja 4.381 enfront dels 2.230 que hi havia abans de la crisi del coronavirus. Per a la resta de presos en règim obert, es mantenen les sortides a treballar, tot i que amb precaucions: pernocten en cel·les aïllades i sopen en torns diferents a la resta dels interns per evitar la propagació del virus.

31 de març

El CIS de Pamplona queda buit. Les persones que estaven en règim de tercer grau o art. 100.2 RP es troben en els seus domicilis, bé amb

controls telemàtics o telefònics, o bé encadenant permisos de sortida.

2 d'abril

Des d'IIPP informen que s'ha revisat individualment la situació dels interns amb una condició de salut preexistent que els faci particularment vulnerables a patir la malaltia per COVID-19 i als majors de 70 anys, per a, en cas de no presentar risc de reincidència, de recaiguda en consum de tòxics i tenir una llar on passar el confinament, poder ser progressats a tercer grau de tractament en aplicació de l'art. 86.4 RP i que aquells en què les circumstàncies concurrents no han permès la seva progressió de grau, han estat ubicats en un departament o unitat dels centres especialment protegida per evitar el contagi.

3 d'abril

Només avui l'Audiència Provincial d'Alacant ha celebrat tres vistes sobre peticions de llibertat d'interns a espera de judici al·legant els riscos que poden contraure a la presó pel coronavirus. Segons informen fonts judicials, els jutges estan valorant que a la presó s'adopten mesures de prevenció i no veuen justificada la petició pel perill de contagi en abstracte.

Advocats i advocades consideren que els tribunals no estan tenint en compte les recomanacions de l'OMS com la necessitat d'adoptar mesures alternatives a la presó per als reclusos de baix risc.

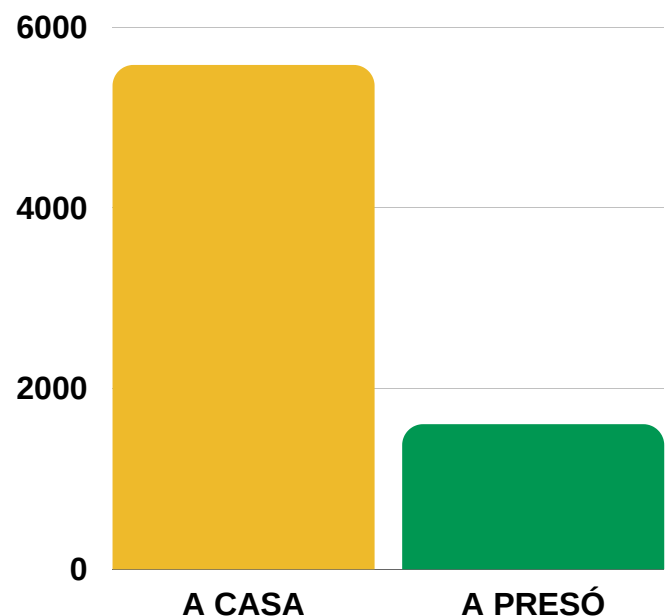
7 d'abril

Diverses organitzacions de la societat civil denuncien que la SGIP no està implementant les directrius de l'OMS i el Consell d'Europa respecte a la necessitat de reduir la població penitenciària.

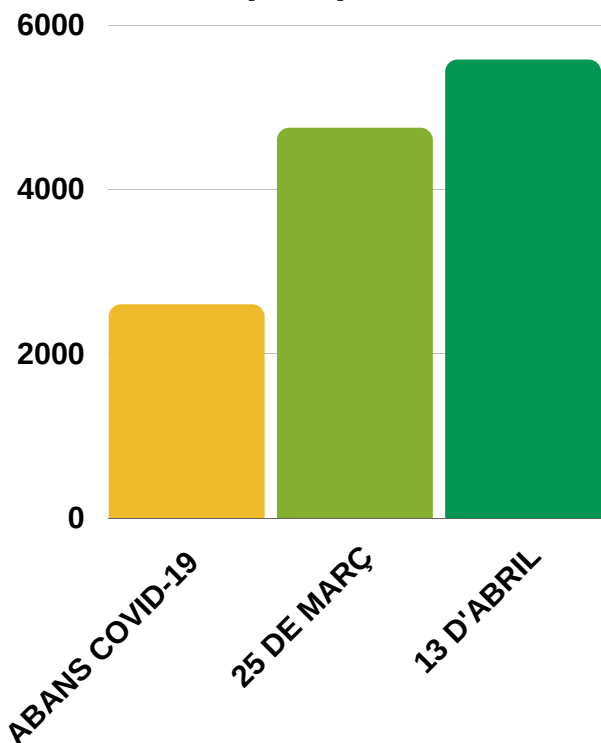
13 d'abril

IIPP informa que segueix buidant els establiments destinats a reclusos en tercer grau o semilibertat per reduir l'expansió del coronavirus. Segons manifesten, dels 7.182 presos que compleixen condemna en règim obert en CP de l'Estat espanyol, 5.579 (el 77,6%) es troben ja complint la pena a casa. D'ells, la majoria (5.082) romandrà en el seu domicili vigilat mitjançant dispositius telemàtics. Atès que el nombre d'interns/es als quals se'ls ha aplicat aquesta mesura és molt superior al nombre de polseres de control telemàtic amb què comptava Institucions Penitenciàries a l'inici de la crisi, Interior va gestionar adquirir més unitats; a data d'avui són ja 2.916 les persones preses que la tenen col·locada, mentre que altres 2.166 estan en fase d'instal·lació o activació.

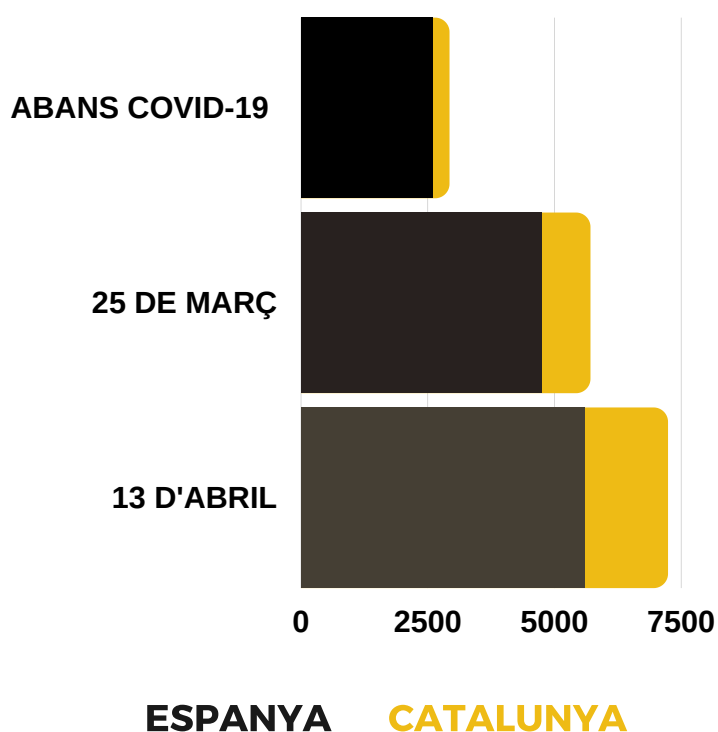
GRÀFIC 5: INTERNES/ES EN TERCER GRAU AMB I SENSE ART. 86.4 A 13 D'ABRIL

GRÀFIC 6: EVOLUCIÓ DELS INTERNS/ES QUE DORMEN A CASA (86.4)

GRÀFIC N° 7: PRESOS/ES QUE DORMEN A CASA (86.4) EN ESPANYA I CATALUNYA

16 d'abril

Des de l'entrada en vigor de l'estat d'alarma el passat 14 de març:

39 de les persones que han ingressat a la presó han estat classificades inicialment en 3r grau i se'ls ha aplicat l'art. 86.4 RP amb control telemàtic.

250 persones en segon grau han estat progresades a tercer grau i se'ls ha aplicat l'art. 86.4 RP amb control telemàtic.

A 165 persones se'ls ha aplicat un art 100.2 del RP amb control telemàtic.

22 d'abril

Desenes d'organitzacions de la societat civil de defensa de drets humans denuncien davant la Comissió d'Interior que no s'han pres d'una manera immediata i generalitzada les mesures d'excarceració proposades per la població reclosa preventiva, amb condemnes curtes, en tercer grau, greument malalta i major de 70 anys a fi d'evitar la sobrepoblació i garantir la distància social als CP.

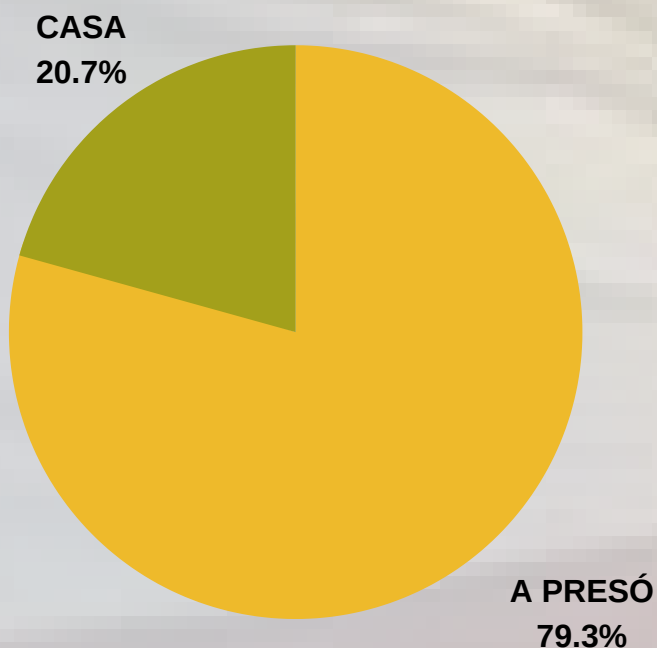
25 d'abril

116 interns del CIS de Vigo compleixen la pena a casa amb control telemàtic o telefònic, a dia d'avui sols set interns segueixen allà per no tenir un domicili on passar la quarantena.

4 de maig

El CIS Alfredo Jorge Suar Muro de Jerez s'ha buidat al complet. Els 170 interns/es del centre actualment compleixen la condemna confinats als seus domicilis, 68 d'ells porten instal·lades polseres telemàtiques que permeten localitzar-los, els 150 restants són controlats mitjançant trucades telefòniques aleatòries als seus domicilis.

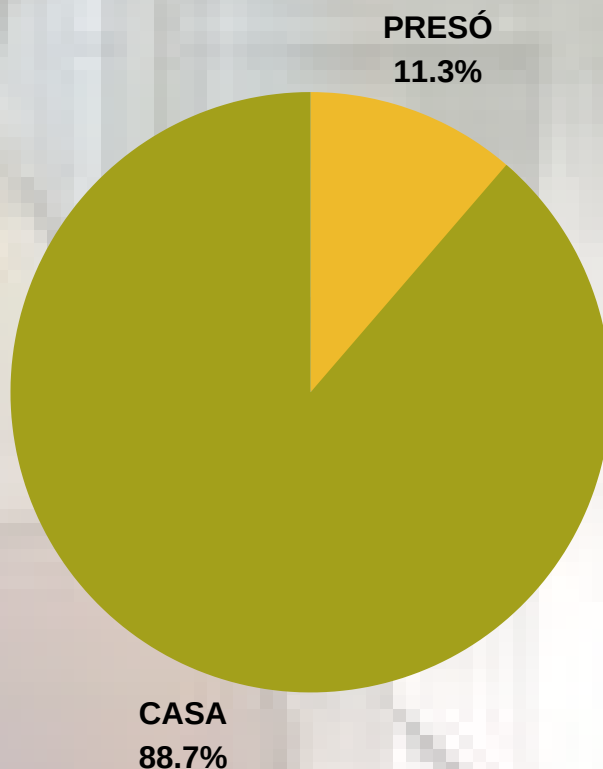
GRÀFIC 8: PERCENTAGE DE PRESES PREVENTIVES O EN 1er O 2n GRAU AMB FILLS A CASA I A LA PRESÓ A 17 DE MAIG

17 de maig

IIPP informa que de les 87 preses preventives o classificades en primer i segon grau que romanien amb els seus fills en els diferents mòduls i unitats externes de mares a CP de l'Estat a la fi de 2019, s'ha passat a 69, després d'instal·lar polseres de control telemàtic a part d'elles i traslladar a d'altres a pisos d'acollida gestionats per ONG que col·laboren en la reinserció d'aquestes dones.

GRÀFIC 8: PERCENTAGE DE PRESES EN 3er GRAU O 2n GRAU+ART. 100.2 AMB FILLS A CASA I A LA PRESÓ A 17 DE MAIG

Pel que fa a les dones -clasificadas en tercer grau o que, encara que estan en segon grau, se'ls aplica l'article 100.2 del RP que complien la seva condemna en alguna de les tres unitats de mares externes existents en recintes situats al costat dels CIS, són únicament 6 les que segueixen privades de llibertat, 4 a la unitat externa de mares Madrid, dos a la de Palma de Mallorca; i dues més a la de Sevilla.

Segons IIPP aquestes 6 dones no han estat posades en llibertat per falta d'arrelament o per l'absència d'un domicili on puguin complir la pena, les 47 restants han estat trasllades a pisos d'acollida (10), o es troben en els seus domicilis sotmeses a control telemàtic mitjançant una polsera electrònica o trucades de telèfon (37).

INCIDENTS

L'inici de l'estat d'alarma va coincidir amb el final d'una vaga de fam rotativa iniciada el setembre de 2019 per gairebé una vintena de presos de diferents CP de l'Estat espanyol -la majoria classificats en primer grau- enquadrats en un col·lectiu denominat de manera informal presxs en lluita.

14 de març

Un rumor sobre l'ingrés d'un pres amb coronavirus provoca un conat de motí al mòdul de primaris del CP Fontcalent (Alacant) sense cap agressió ni actes d'especial violència. Entre sis i vuit presos que van trigar més temps a acatar les ordres dels funcionaris van ser traslladats a altres CP de l'Estat aquella mateixa tarda.

15 de març

Després d'una discussió entre dos interns del mòdul 3 del CP de Lanzarote, diversos interns van envoltar als funcionaris mentre aquests els portaven a aïllament en protesta per la prohibició de les visites. Cinc interns van ser portats a aïllament.

19 de març

Al CP Puerto II (Cadis) sobre les 19:30 hores dos interns han pujat a la teulada amb un llençol i una galleda d'escombraries en protesta perquè no podien comunicar-se amb les seves famílies ni rebre diners en les seves cartilles. El director i el cap de serveis del CP han conversat amb ells fins que els han convençut que deposessin la seva actitud i baixessin, i seguidament tots dos han estat conduïts a cel·les d'aïllament.

Als mòduls 1, 2, 3, 6 i 13 del CP Puerto III s'han produït incidents i alguns moments de tensió entre funcionaris i interns durant tota la jornada, a causa sobretot de la situació generada al suspendre les comunicacions tant familiars com per locutoris i davant la incertesa del Coronavirus. Finalment, un total de 18 interns han estat portats a aïllament.

9 d'abril

Al CP d'Ocaña I (Toledo) es produeix una plantada de 350 dels 450 presos en protesta per la desatenció i dèficit en matèria de sanitat després del desmai d'un company en un dia festiu en què no hi havia cap facultatiu. Durant el succés, s'han cremat alguns contenidors al pati del centre, però no hi ha hagut cap agressió física. L'incident ha conclòs quan ha acudit el metge penitenciari de guàrdia gairebé 3 hores després.

17 d'abril

Davant la notícia que l'exèrcit prepara la instal·lació d'un hospital de campanya al costat del CP de Picassent (València), sobre les 12.45 h diversos interns del mòdul 10 han dut a terme una plantada negant-se a tornar a les seves cel·les a causa de la tensió i la por producte de la pandèmia. Cinc d'ells han estat traslladats posteriorment a cel·les d'aïllament.

A les 13h, al mòdul 2 de la presó de Soto del Real (Madrid V) diversos interns duen a terme una protesta negant-se a anar al menjador, denunciant l'ingrés de nous presos per por de contagi amb la Covid-19 i la manca de mascaretes i guants. El conflicte finalment es va resoldre pacíficament i els interns van accedir voluntàriament a tornar a les seves cel·les.

18 d'abril

Dos interns del mòdul 4 intenten escapolir-se del CP de Foncalent (Alacant) saltant el mur del recinte i pujant a la teulada. Els funcionaris i la Guàrdia Civil els intercepten en el perímetre de seguretat i són portats a aïllament.

27 d'abril

Al CP d'Alacant II (Villena) alguns interns en 1er grau realitzen ingestes d'objectes com fulles d'afaitar, piles i encenedors per protestar pel règim de vida en aïllament i per aconseguir ser traslladats a l'hospital i sortir, encara que sigui temporalment, del CP.

Segons manifesten fonts sindicals (ACAIP) aquests fets s'han anat repetint en nombroses ocasions des de l'inici de l'estat d'alarma.

Des de grups de suport a persones preses alerten que durant pràcticament tot l'estat d'alarma, els presos tancats al departament de primer grau de la presó de Villena s'han estat autolesionant, tallant-se amb fulles d'afaitar, empassant-se les fulles i altres objectes, com piles, encenedors i peces metàl·liques; calant foc als matalassos, i destrossant les cel·les i els vidres. Segons expliquen, molts han rebut fortes pallisses i han estat sotmesos a mesures de contenció mecànica i, al menys a dos d'ells, se'ls han endut en conducció especial.

Expliquen que dos dels interns (un d'ells amb greus patologies mentals) han estat aïllats a una galeria i privats de tots els seus objectes personals.

1 de maig

Entre 7 i 8 interns de diferents CP de l'Estat que formen part del col·lectiu presxs en lluita reprenen les vagues de fam rotatives.

Del 5 al 9 de maig

Al mòdul 8 del CP Múrcia II es realitzen protestes silencioses de 15 minuts en què participen entre 50 i 80 interns per l'adopció de mesures bàsiques com l'excarceració de malalts greus, el repartiment d'EPI's o la realització de test a interns i funcionaris, entre d'altres. Tot i la nombrosa participació, la direcció del centre va acusar un dels interns com a promotor de les mateixes, que va tenir problemes amb el cap del mòdul, a qui va denunciar davant el JVP. Seguidament, l'intern inicia una vaga de fam i set.

VALORACIÓ DE LES MESURES ADOPTADES

La situació de pandèmia per la Covid-19 ha resultat ser un desafiament molt complex quant a gestió pública en general. A l'àmbit penitenciari, és evident que també ha estat una situació molt complexa de gestionar, però creiem que hi ha certes actuacions o patrons a l'hora d'encarar aquesta crisi que són molt millorables o que, directament, han suposat un menyscabament dels drets fonamentals de les persones privades de llibertat i els seus familiars.

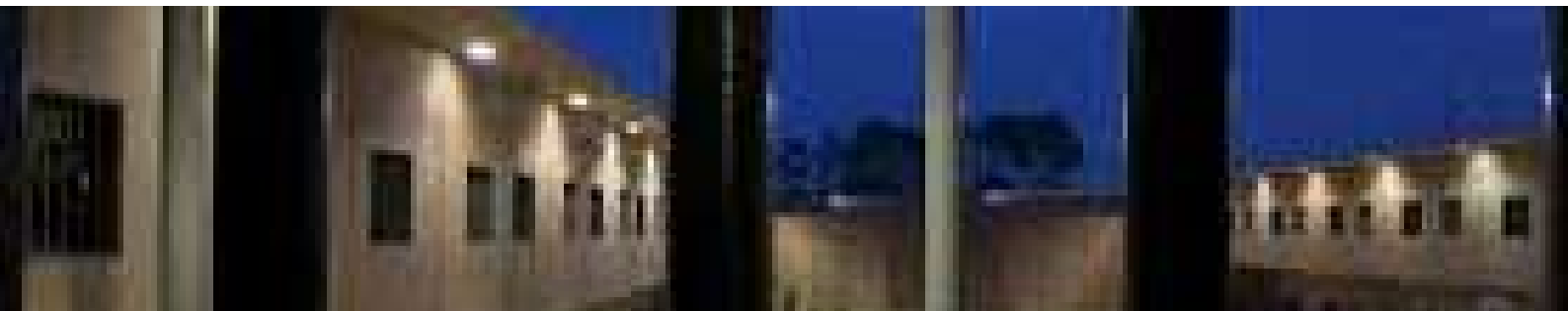
En general, podem destacar com a positiu el fet que l'administració estatal comencés a actuar amb força antelació al pic de la crisi sanitària. A diferència del que va succeir a les presons catalanes, al mes de febrer la SGIP ja estava començant a prendre mesures en previsió del que vindria els següents mesos. Malgrat aquesta previsió en la implementació de mesures, detectem que en general aquestes s'han acabat gestionant tard, i gairebé sempre com a conseqüència del que anava succeint, i no preventivament.

Pel que fa a les mesures de tipus sanitari, es fa evident que les insuficients dotacions de professionals i mitjans mèdics a dins de les presons dependent d'IIPP, previ al moment de crisi actual per la pandèmia, no augurava una satisfactoria atenció sanitària per les persones privades de llibertat. La manca de metges a

moltes presons de l'Estat ha fet que els presos i preses s'hagin sentit vulnerables i abandonats, i que no s'hagi pogut gestionar bé la crisi sanitària, havent-se de convocar un concurs laboral d'urgència per cobrir aquesta mancança d'efectius. És destacable el fet que a finals de maig encara no se sabia si els 40 metges que havien d'incorporar-se a través d'aquesta publicació al BOE de 25 de març, finalment ho havien fet i a quins centres penitenciaris.

L'escassetat en material de protecció efectiu per funcionaris i preses també ha resultat evident. Cal destacar com aquell material homologat va ser destinat, primerament, als personal funcionari de les presons, fent que els presos i preses haguessin de disposar de mascaretes no homologades que, en la majoria de casos, fabricaven els propis interns, sent aquesta una activitat no regulada laboralment i, per tant, sense percebre cap ingrés ni tenir garantits els seus drets laborals. En altres ocasions, han estat les organitzacions de la societat civil (com en el cas de CAMPA) qui ha proporcionat material de protecció per als presos/es. Malgrat aquests oferiments, l'administració no sempre ha actuat amb diligència en el lliurament i repartiment d'aquest material.

En allò respectiu a les comunicacions, cal destacar un cop més el biaix socioeconòmic en les mesures implementades al món penitenciari. Si bé es va anunciar que les trucades extres serien gratuïtes per les persones privades de llibertat sense ingressos, aquesta mesura no era aplicable a aquelles persones amb ingressos molt baixos que no podien sufragar aquesta despesa.

Aquesta manca de lectura de la realitat social dels presos i preses suposa una vulneració dels seus drets, i genera posicions encara més desiguals pels diferents interns i les seves famílies.

Els dispositius mòbils repartits per IIPP per a realitzar les videoconferències han resultat insuficients i desproporcionadament inferiors respecte del nombre d'interns que en podia disposar. Així, i juntament amb les condicions de manca de privacitat i curta durada de les comunicacions, aquesta mesura ha estat molt poc satisfactòria per presos i familiars.

Quant a la garantia del dret de defensa de les persones preses, les conclusions no són tampoc positives. Els advocats han trobat molts problemes per poder accedir als centres penitenciaris a parlar amb els seus defensats. El SOJP no ha pogut funcionar amb una mínima normalitat en la majoria de centres, arribant a donar-se situacions tan greus com la de cobrar als presos la trucada telefònica que realitzaven als advocats del SOJP, sent aquest un servei públic i gratuït.

No ha estat millor en l'àmbit de tractament penitenciar. Entenent que, constitucionalment, el fi de la pena privativa de llibertat és de reinserció i rehabilitació, amb una centralitat palesa del tractament, creiem que: tots aquestes mesos en què els presos/es no han pogut tenir continuïtat en els seus programes de tractament ni han pogut realitzar totes les activitats necessàries, ni, en conseqüència, han pogut ser valorats positivament per les JdT per a la concessió de tercers graus, per exemple, haurien de ser compensats d'alguna manera en les seves trajectòries penals. Aquest fet suposa un perjudici molt important per als presos i el seu iter processal-penal.

Mesures com les que habilitaven consultes terapèutiques telefòniques d'una durada de 10

minuts (fent-les anàlogues a aquelles converses mantingudes amb els familiars), demostren el poc interès de l'administració per garantir la continuïtat i el benestar tractamental dels interns durant la pandèmia.

Si bé a les presons d'IIPP, a diferència del que va succeir a les presons dependents de la SMPRAV de Catalunya, els tallers productius van aturar-se de seguida, el fet que alguns d'ells es reprenguessin en mig de la pandèmia, desoïnt totes les recomanacions internacionals i les queixes dels funcionaris i treballadors que alertaven de la impossibilitat de garantir les mesures de seguretat sanitària, demostren un cop més la centralitat de la producció en la nostra societat, també a nivell penitenciar. Malgrat aquesta centralitat, però, és evident que les condicions laborals dels interns no acompanyen aquesta, sent un dels punts en què els drets dels presos resulten més vulnerables.

Finalment, pel que fa a les excarceracions, cal reflexionar sobre la possibilitat real d'IIPP d'atorgar més tercers graus i mesures extrapenitenciàries a molts interns. Durant la pandèmia hem pogut comprovar com molts interns, que en altres condicions no haguessin estat posats en llibertat vigilada, eren traslladats a cada seva, implementant-se mesures de seguretat i control, com ara les polseres telemàtiques, enlloc de viure, parcialment o total, als centres penitenciaris. Esperem que aquestes mesures d'excarceració serveixin per comprovar com aquestes poden ser implementades sense necessitat de travessar una circumstància tan excepcional com l'actual, i que la descongestió de la població penitenciària a les diferents presons de l'Estat genera més bones condicions entre els presos i funcionaris, i augmenta la capacitat de reacció de les administracions davant moments de crisi.

